

mandsklassens egenlige, solide, faste Støtte. Det er egentlig dem, vi — undskyld, jeg bruger Udtrykket — tale lidt fast til, naar det kniber i Høsten eller med noget, vi skulle have gjort, og der er der endnu en gensidig god Vilje til at komme hinanden i Møde, i det hele taget et godt Forhold. Denne Samfundsklasse fører en meget tarvelig Tilværelse. Man kan egentlig sige, som jeg tror, der er et gammelt Ord, der udtrykker det: „Min Alger mig føder, mig klæder mine Saar, her nyder jeg Næring, som Huset for- maar“. Men denne Næring, som Huset for- maar, kan tidt blive kneben nok. Middelfstanden i Byerne vil forbavses over, hvad en saadan Familie kan komme ud af det med; man maa jo huske paa, at paa de fleste Egne i Landet blive de fleste Klæder forarbejdede hjemme. I det hele taget fører denne Samfundsklasse en rolig, stille og arbejdsom Tilværelse og danuer i det bestaaende Samfund en fast Stof. Men det er jo alligevel ofte smaat for disse Folk at komme igennem, efter som deres Hovedformaal er dels at skaffe deres Børn en nogenlunde ordenlig Opdragelse og dels at undgaa fattigvæsenet. Men det er nu et Spørgsmaal — og der kommer jeg egentlig til Kvintessensen af, hvad jeg vil sige: Kan der ikke fra Statens eller Lovgivningens Side gøres noget for denne Samfundsklasse? Det er givet, at medens Gaardmændene — de andre Folk for øvrigt uførtalt — passe deres eget Kram godt, ere de ikke altid saa opmærksomme paa Husloddens Drift, og selve Husloddernes Ejere have tidt Savn og Mangel af, at de ikke have set, hvorledes Husloder egentlig skulle drives godt. Der er nu en Vej, ad hvilken disse Folk kunde faa nogen mere Indtægt, uden at det gif direkte ud af Gaardmændenes Pommere; det vilde nemlig være meget lettere at gøre det dobbelte Arbejde for en saadan Huslod end at give forhøjet Daglon; det ligger i Sagens Natur. Det har glædet mig at se, at der i de sidste Aar har været en vis Fremadskriden, en forunderlig — jeg havde nær sagt — opadgaende Trang hos disse Folk til at komme frem. Der er saaledes givet Rejseunderstøttelser til Husmænd, og denne Sag kan vel i sin Anvendelse have haft sine Mangler, saaledes som det altid er Tilfældet med det nye, som forsøges; men det er noget, som jeg vil lade ude af Betragtning; der kan have været noget planløst, og mulig er ikke alt blevet anvendt saa godt, som det kunde; men der er her gjort en Begyndelse, og denne Rejseunderstøttelse til Husmænd har gjort megen Nytte og haft gode Følger. Der er end videre Præmiering for ypperlig Dyrt-

ning af Husmandslobber, noget, som heller ikke har været uden Nytte. Naar vi nu se her paa Finanslovsforslaget, er der til denne Sag ligesom i forrige Aar begæret 40,000 Kr. Det er jo lidt, det er da ogsaa et Spørgsmaal, om man ikke kunde føre den Tanke videre ud. Disse Husmænd ere ofte i Forlegenhed med at komme et Sted hen og se en vel dreven Huslod. Maaſte jeg maa tillade mig at udfaste en Tanke saa vel til det eventuelle Finansudvalg, som til den høje Regering, nemlig at anvende nogle Penge paa at stille nogle Mønstehuse op paa den ene eller paa den anden Maade, maaſte gennem Landbosforeninger eller de kommunale Autoriteter. Det var vel ikke saa let for Staten at gøre det direkte, men man kunde i alt Fald gøre en Begyndelse, der skal ikke saa overordenlig mange Penge til. Det kunde jo gaa til paa den Maade, at der blev købt og indrettet et Hus med fra 2 til 6 Tdr. Vand, og ansattes en dygtig Mand, een, der rigtig var med, og som fik den Vejledning og de Raad, som kunde være nødvendige, og at han blev stillet saaledes, at han kunde anstille de Forjøg, som burde anstilles for at komme til Klarhed over den Driftsmaade, som er den bedste og ligeledes var i Sand til at bistaa tilrejsende Husmænd med Raad og Daad. Lad os tænke os, at der var strøet en Del saadanne Mønstehuse omkring i Landet — Skoler kunne de jo ikke godt kaldes, thi Husmændene have ikke Tid til direkte at gaa i Skole, men de have Tid til en Gang imellem om Søndagen eller ved Lejlighed, at gaa en halv eller en hel Mils Vej og være en Dags Tid hjemme fra og se, hvorledes en saadan Mand bærer sig ad. Der er en Ting, der er særlig oppe i vor Tid, nemlig Produktionen af Væg og Hønt- aveln. Begge Dele ligge særlig for Husmænd. Hvis disse Husmænd, som jeg taler om, med Huse fra 2 til 6 Tdr. Vand kunde skaffe sig 100 Kr. mere om Aaret, saa lyder det ganske vist ikke saa stort, men det har her overordenlig meget at sige; 100 Kr. for hver saadan Husmandsfamilie udgør over hele Landet et Beløb af 15 Millioner Kroner. De Herrer ville maaſte sige, at det er illusorisk, men Tanken har for mig noget saa tiltalende, at jeg ikke kunde undlade her at fremsætte den, idet jeg mener, at ligesom der tidligere har været Spørgsmaal om Rejseunderstøttelse og Præmie til ypperlig Dyrtning fremme, kunde der stilles noget op her for at yde disse mindre Landbrugere Vejledning. Vi kunde maaſte ogsaa tænke os, at gaa et Skridt videre og søge at skaffe en Del yngre unge Menneſter fornøden Ford til at skabe sig et Hjem. Jeg skal dog ikke komme